

Trung Tá Long Đã Chọn Đúng Chỗ Để Tuẫn Tiết.

Dưới chân tượng đài của Thủy quân Lục chiến, xác một người Cảnh sát nằm đó. Máu ở đầu ông ta chảy ra tươi rói Người Sĩ quan Cảnh sát đeo lon Trung tá. Ông mặc đồng phục màu xanh. Nấp túi ngực in chữ Long. Trung tá Cảnh sát Long đã tự sát ở đây, Cộng sản để mặc ông ta nằm gối đầu trên vũng máu. Phóng viên truyền hình Pháp quay rất lâu cảnh này. Lúc tôi đến là 14 giờ 30. Dân chúng đứng mặc niệm Trung tá Long, nước mắt đầm đìa. Những người không khóc thì mắt đỏ hoe, chớp nhanh.

Tiểu sử Trung Tá Nguyễn Văn Long.

Qua nhiều bài viết về Trung Tá Nguyễn Văn Long mà chúng tôi có dịp đọc trước đây, chúng tôi vẫn cảm thấy có điều gì đó còn thiếu sót, nếu không muốn nói là chưa thỏa mãn được những gì mà chúng ta muốn biết về Trung Tá Long. Người mà chúng tôi nghĩ đến có thể bổ túc cho những thiếu sót đó không ai khác hơn là cựu Trung Tá Nguyễn An Vinh, nguyên Chỉ Huy Trưởng Bộ Chỉ Huy Cảnh Sát Quốc gia Đà Nẵng, người đã có thời gian dài được gần gũi với Trung Tá Long, trong phạm vi Bộ Chỉ Huy Khu I, cho đến ngày 30 tháng 4 năm 1975. Kính mời quý vị xem bài của cựu Trung Tá Chỉ Huy Trưởng Nguyễn An Vinh.

Sau chính biến 1 tháng 11 năm 1963 lật đổ nền Đệ nhất Cộng Hòa, Quốc Gia trải qua một thời kỳ hỗn loạn. Tại miền Trung, đặc biệt là Thừa Thiên Huế, hoạt động ngành An ninh trật tự hoàn toàn tê liệt. Chỉ trong vòng chưa đầy 3 năm mà đã thay đổi sáu Giám-Đốc Nha Công An. Có ông chỉ tại chức 32 ngày. Hai Trưởng Ty Công An Thừa Thiên và Cảnh Sát Huế đều là cơ sở nòng cốt Cộng Sản, một vài tay chân của nhóm Phật Giáo Ấn Quang tranh đấu ly khai xuống đường phá rối. An ninh trật tự hoàn toàn suy sụp.

Để đối phó với tình hình rối ren của vùng I, tháng 6 năm 1966 Trung Ương quyết-định bổ nhiệm Thiếu Tướng Nguyễn Ngọc Loan đảm nhiệm chức vụ Tổng Giám Đốc Cảnh Sát Quốc Gia, và ngay lập tức, ông cho chấn chỉnh lại những hoạt động của Lục Lượm Cảnh Sát Quốc Gia tại địa phương đầy biến động này, đồng thời bổ nhiệm Quận Trưởng Cảnh-Sát Võ Lương giữ chức Giám-Đốc Cảnh Sát Quốc-Gia Vùng. Quận Trưởng Cảnh Sát Võ Lương là Giám-Đốc thứ bảy kể từ năm 1963 và là người đầu tiên giữ vững được kỷ cương trật tự sau một thời gian hỗn loạn quá dài. Để mau chóng ổn định nhân-sự cũng như hoạt động, ông cho lệnh di chuyển Nha CSQG từ Huế vào Đà-Nẵng. Ông cho tất cả nhân viên dễ dàng trong một tháng để thu xếp gia-đình.

Trong vòng một tháng đó, phần đông nhân-viên đã có đủ thì giờ để ổn định việc nhà cửa và chuyện con cái học hành. Chỉ riêng Trung Tá Long, lúc ấy vừa được bổ nhiệm chức Chủ-Sự Phòng An Ninh Nội Bộ kiêm Thanh Tra, là còn loay hoay chưa kiếm ra nơi tá túc cho gia-đình. Hết hạn 1 tháng, ông không thềm xoay sở nữa mà đã sáng kiến thực hiện một việc cổ kim không giống ai: thấy có một khoảng đất công trống trên đường Duy Tân, giữa lòng Thành Phố Đà Nẵng, ông dựng lên một cái chái lợp tôn, dựa lưng vào bức tường thành của một công Sở. Đó là nơi gia đình ông tạm cư trú, không điện không nước. Có hai nhân viên thuộc quyền ghé thăm thấy cả nhà ban đêm thấp hai ngọn đèn dầu lù mù, họ rủ nhau hùn tiền mua mang đến cho ông một cái đèn manchon, ông từ chối nhất định không lấy, nói thế nào ông cũng không chịu, bắt họ đem đi trả lại.

Câu chuyện nhà ông Long thắp đèn dầu được nhiều người kể đi kể lại ở sở. Một hôm nhân có dịp ngồi chung xe với ông Giám Đốc lên họp Quân Đoàn, tôi kể ông nghe câu chuyện về cái đèn manchon. Ông Giám Đốc lắc đầu nói: "...tính của Long là vậy, tôi biết cả từ lâu, từ hồi còn làm bên Công An Liên Bang. Đó là một người rất tốt, thanh liêm và cương trực, đông con nhà nghèo...". Từ lúc đó cho đến khi vào họp ông không nói thêm lời nào. Ông lặng lẽ, dường như có điều tính toán suy nghĩ, ngó mông lung ra ngoài đường. Tuần lễ sau, tôi ghé nhà Long thăm đã thấy có điện nước. Hỏi ra thì biết trong lúc Ông Long đi làm, có 2 người tới bắt cho 2 bóng đèn và 2 ổ cắm điện, một vòi nước. Họ không lấy tiền cũng không cho biết ai sai tới. Tôi biết ngay là do sự can thiệp kín đáo của Ông Giám đốc. Biết ông không ra mặt tôi cũng làm thinh luôn. Liên sau đó, trong một phiên họp khoáng đại, ông Giám Đốc hỏi nhỏ tôi, nhà Long có điện chưa. Tôi trả lời có rồi, có cả nước nữa. Ông gật đầu, mỉm cười nhìn về phía Long, nét mặt hiền lành khoan dung. Ông vui vì đã giúp được thuộc cấp một việc tuy nhỏ nhưng rất cấp bách cần thiết. Tính ông quảng đại, kín đáo và chi-tiết. Nhiều khi làm ơn từ việc nhỏ đến việc lớn, không cần cho ai biết.

Đạo ấy, vì cơ sở mới dọn từ Huế vào, phòng ốc chưa đủ, Ông Giám-đốc cũng không có tư dinh phải ở tạm một phòng trong khách sạn Grand Hotel trên đường Bạch Đằng. Trong khách sạn có sẵn restaurant. Ông thường dùng bữa với nhiều viên chức khác ngành, vừa ăn vừa luận bàn công việc. Những lúc không mời ai, ông gọi tôi tới ăn cơm chung. Nhờ có chút khả năng giao-thiệp, quen biết nhiều người và luôn sẵn những chuyện tếu vô hại, ông thường ngồi nhiều giờ với tôi, bàn về đủ mọi thứ, phần lớn là những việc trên trời dưới đất, không dính dáng gì tới công vụ. Nhân một lúc vui vẻ, cởi mở, tôi nhắc lại chuyện Trung Tá Long và hỏi ông lý do không cho Long biết việc ông can thiệp bắt điện nước vào nhà. Ông cười rồi từ từ kể. Sau đây là những gì Ông Giám đốc Võ Lương nói về Trung Tá Nguyễn Văn Long:

“...Tôi biết Long từ những thập niên 1940, khi giả (tiếng thông dụng miền Trung có nghĩa là Anh ấy, Ông ấy) mới gia-nhập Ngành An ninh thời Tây. Giả nổi tiếng là siêng năng cần mẫn, kỹ-luật và trong sạch. Lương bổng không đến nỗi tệ nhưng gia-đình đông con lại suốt đời không tở hào những bổng lộc phi nghĩa nên thời nào cũng nghèo. Cả đời ở nhà mướn. Đứng ra, trước năm 1963 giả cũng có một căn nhà tương đối được, ở đường Phạm Hồng Thái, Thành Phố Huế. Nhà này có từ nhiều năm trước, có thể do cha mẹ để lại. Trước đảo chánh Ông Diệm, giả bị bắt giam trong vụ Gián điệp Miền Trung do Phan Quang Đông điều tra khai thác. Trong thời gian bị ngưng chức không lương tiền hàng tháng, bà vợ đã phải bán căn nhà này để đong gạo cho gia đình...

...Giả sống rất chừng mực, lương thiện, không có khả năng xoay xở, lại càng không muốn xoay xở bậy bạ. Những lúc gặp khó khăn thì cắn răng chịu đựng, không hề muốn nhờ vả ai. Giả rất khó chịu khi phải chịu ơn người khác. Điều này giải thích được tại sao tôi không trực tiếp cho biết đã nhờ người bắt điện nước cho gia đình giả chuyện nhỏ không muốn giả có mặc cảm mang ơn...

... Là viên chức kỳ cựu, phục vụ trong ngành đã hơn 20 năm, Long có khá nhiều cơ hội để khá hơn, nhưng cơ hội nào giả cũng bỏ qua, có khi còn quyết liệt từ chối thẳng tay, nên đến bây giờ vẫn sống chật hẹp với đồng lương của một công chức.

... giả bị bắt giam trong vụ Gián điệp Miền Trung năm 1962 nên sau khi Chính Phủ Ngô Đình Diệm bị lật đổ, Long được cử ngay làm Trưởng Ban Công Tác Đặc nhiệm điều tra tội ác và tài sản chế độ cũ cũng như của nhóm Cần Lao. Nhiều người cứ tưởng dịp này Long tha hồ ân oán giang hồ. Nhưng trái với mọi suy đoán, Long hành xử trách nhiệm hoàn toàn vô tư, không nghe lời xúc xiểm, không thành kiến, cũng như không bới lông tìm vết. Để tránh mấy tay môi giới chạy chọt xin xỏ rút lót lời thôi, Long cấm trại luôn trong sở, thật khuya mới lách cạch đạp xe về nhà. Đạo ấy cả gia-đình theo đạo Công Giáo, nhà thuê ngay kế bên Dòng Chúa Cứu Thế Huế. Nhà Long cửa đóng then cài. Long không tiếp bắt cứ ai.

...Năm 1965, Long được bổ nhiệm làm Trưởng Ty Công an Đặc Biệt Bến Hải, đóng dọc theo Nam Vĩ Tuyến 17 thuộc Quận Trung Lương, Tỉnh Quảng Trị. Nhận việc chưa bao lâu thì Phòng Lương Bổng, Vật Liệu, Kế Toán đưa cho giả một phong bì đầy tiền. Long hỏi cái gì thì họ cho biết, như thông lệ từ trước, đây là số tiền bán bớt xăng nhớt và văn phòng phẩm nạp cho Trưởng Ty làm mật phí giao tế. Giả đồ mặt, trợn mắt đòi bỏ tù cả đám. Từ đó hết ai dám lén phéng chuyện tiền nong lem nhem với Long...”

Kể đến đây ông Giám Đốc cười thành tiếng và nói đùa : “...*Nếu Long chịu nhận vài ba mớ phong bì như thế thì đâu đến nỗi bây giờ phải cấm dùi đường Duy Tân. Nên nhớ Long đang là chức Trưởng Ty khi được lệnh di chuyển từ Quảng Trị vào Đà-Nẵng. Một Ông Trưởng Ty mà ngày trước ngày sau phải ở bụi ở đường thì thế gian chỉ có một Nguyễn Văn Long mà thôi, không có người thứ hai. Bổ nhiệm Long vào chức An Ninh Nội Bộ và Thanh Tra, tôi yên tâm nhưng cũng có nhiều anh khó chịu không vui đấy...*”

Khi tôi hỏi về Vụ Gián điệp Miền Trung, Ông cho biết vụ ấy không hẳn là có thật mà chỉ do Pháp cố ý dựng chuyện lên để phá thối. Công việc của Phan Quang Đông là huấn luyện và tung mạng lưới tình báo gián điệp ra Bắc hoạt động vùng Thanh Nghệ Tĩnh mà thôi. Đông không dính líu gì đến vấn đề nội chính và an ninh quốc nội. Đông bị xử tử hình để bịt miệng, do áp lực từ Cộng Sản trong nhóm tranh đấu, gây rối Miền Trung. Không có vụ gián điệp thì Đông cũng bị giết.

Hình như Long biết sự kiện này cho nên ngày xử bắn Phan Quang Đông tại Sân Vận Động Chi Lăng, mấy người bạn cùng vụ rủ Long đi coi, Long từ chối. Long nói: “...*chuyện Đông có những điều chưa minh bạch, xét xử vội vàng và có quá nhiều áp lực. Đông đâu đáng tội chết! Vả lại oán thù nên cởi, không nên buộc...* Ông

Giám Đốc kết luận :...*Long khất khe sắt thép với chính mình nhưng khoan dung nhân hậu, công bằng và rộng lượng với kẻ khác, cả với kẻ vừa mới giam giữ mình...*

Năm 1970, tôi bàn giao chức Chỉ Huy Trưởng cho Thiếu Tá Trần Hàng để ra Đà-Nẵng. Vừa nhận việc chưa được bao lâu thì Thành Phố chịu một cơn bão lụt Sóng Thần khủng khiếp chưa từng thấy trong cả trăm năm. Mưa như trút nước. Sóng biển gầm thét dữ dội. Một phần đường trong thành phố ngập nước quá đầu gối. Giáp ranh phía Bắc Thành Phố là Bãi Thanh Bình thành một vùng nước mênh mông. Nhưng ngặt nghèo và nguy hiểm nhất là khu tạm cư Ngọc Quang. Khu này là một giải cát bồi thoải nằm dài giữa Bãi Thanh Bình và biển cả, không một bóng cây. Từ tầm xa nhìn tới, toàn khu hoàn toàn biến mất, chỉ còn thấy lác đác ít nóc nhà nhấp nhô theo sóng dữ. Gió rất mạnh, thổi giật từng cơn. Bộ Chỉ Huy Cảnh Sát Quốc Gia huy động toàn bộ lực lượng cơ hữu như Giang Đoàn và trưng dụng thêm một số ghe thuyền tư nhân trong nỗ lực di tản dân chúng vào khu an toàn, lúc ấy là sân Trường Kỹ Thuật ở đường Cao Thắng và chung quanh 2 Thánh Đường Họ Giáo Ngọc Quang và Giáo Xứ Thanh Đức.

Qua máy truyền tin, Giang Đoàn cho tôi biết gia-đình Trung Tá Long ở vào một khu nguy hiểm nhất. Nhà có thể bị cuốn trôi ra biển bất cứ lúc nào. Cả gia-đình đã lên được đất liền nhưng Trung Tá Long đang ngồi trên một cái chõng tre, tay cầm chai rượu thuốc, nói là để ở lại giữ nhà, không chịu đi đâu hết. Tôi nghe mà lạnh người. Cũng lại cái "Ông Trời sợ" này nữa. Tôi không thể quên vụ Ông cấm dùi ở đường Duy Tân năm nào và việc Ông Giám Đốc Võ Lương kín đáo giúp đỡ bắt điện nước cho Long. Tôi nhờ Giang Đoàn ra tận nơi, đưa máy truyền tin cho tôi nói chuyện với Long. Nghe tiếng tôi, Ông nói ngay: "*Chào Ông Chỉ Huy Trưởng, tôi không sao đâu.*" Sau một hồi giải thích gần như năn nỉ, cuối cùng phải viện dẫn lý do an ninh cũng như xin ông hợp tác để làm gương cho đồng bào. Cuối cùng ông mới chịu vào bờ.

Dọn dẹp bão lụt xong, dân chúng lo sửa sang những thứ đổ nát. Tôi điện thoại cho ông hỏi thăm nhà cửa hư hại ra sao. Ông trả lời tinh bơ: "*Nhà chỉ có mấy tấm ván, xếp xuống rồi dựng lại lên, có chi mà hư hại. Tuần này tôi xin nghỉ mấy ngày phép và mất một mớ đỉnh là xong ngay.*" Tôi bái phục cái thái độ bình tâm giản dị gần như bất cần của ông, nhưng quyết định phải ra tận nơi coi cho biết. Tôi mặc thường phục cùng với mấy tay bài trừ du đảng đi Honda, lượn lách ra Ngọc Quang. Tới nhà ông Long, tôi hết hồn. Căn nhà của ông chỉ là một tác phẩm chấp nối vôi vàng và lổn lổn gồm mọi thứ tạp nhạp không đáng gọi là vật liệu, góp nhặt từ nhiều nguồn gốc khác nhau. Nhà nằm lọt vào khu vực tạm cư hỗn độn gồm các gia đình đổ về từ những vùng quê Quảng Nam mất an ninh. Giây điện và giây phơi áo quần chằng chịt. Rất mau, tôi vụt nhớ đến một bản báo cáo của Cảnh Sát Đặc Biệt về việc Cộng Sản cài người vào dân tị nạn và vụ xe ông Trưởng Phòng Đặc Biệt Nha tên Diệp đi mua vật liệu bên Quận Ba bị đặt Plastic chết banh xác trên gần Chợ Cồn năm nào. Thương ông, tôi nhất định phải đưa Ông vào thành phố.

Ngay ngày hôm sau tôi nhờ các Phường Quận tìm dùm một miếng đất cho ông Long cất nhà. Các nơi tìm được khá nhiều nhưng tôi chọn ra 4 chỗ. Tôi lái xe đưa ông đi xem. Cả 4 chỗ ông không chê nhưng ngần ngại không quyết định, viện dẫn nhiều lý do nghe cũng được. Chuyện không thể chậm trễ, tôi nói ngay: hay là ông vô ở chung với tôi. Ông cười khẩy, tưởng tôi bực mình nói lời mỉa mai. Sự thực khi nói câu đó, tôi nghĩ đến khu đất trống sau tư dinh dành cho gia đình Chỉ Huy Trưởng số 37 Nguyễn Thị Giang, ngay trung tâm thành phố, sát tường rào Trường Nam Tiểu Học, có thể mở lối đi riêng. Tôi chỉ cho ông. Ông chịu liền nhưng còn bán tín bán nghi. Để xác nhận không phải chuyện bông đùa, tôi đưa ông tới một trại cây đường Phan đình Phùng, nói với bà chủ chọn cho ông một số cây ván thứ tốt, hoá đơn gởi cho tôi. Tới đây ông mới tin là chuyện thật và bắt tay tôi vui vẻ, nói lời cảm ơn.

Không chờ đợi lâu, ông cho tháo căn nhà từ Ngọc Quang, cha con chồng vợ cả gần chục người hớn hờ dựng căn nhà mới. Chỉ trong vòng chừng 2 tuần là xong, điện nước từ nhà tôi câu qua. Gia đình ông Long vui vẻ đã đành, phần tôi cũng vui không ít.

Những ngày tiếp theo, tôi chờ hoài không thấy trại gỗ đưa hóa đơn tới, hỏi ra mới biết : thấy tôi tận tâm, nể mặt lòng, ông chỉ lấy một ít ván gắn vào mặt tiền coi cho được còn bao nhiêu ông mua các thứ tạp nhạp từ một bãi phế thải ở đường Ông Ích Khiêm chở mấy xe Ba Gác về, đóng phía trong phía ngoài khá tươm tất. Một lần nữa tôi cảm phục tính lương thiện và sòng phẳng của ông. Dọn vào nhà mới xong, ít lâu sau ông thăng Trung Tá và được bổ nhiệm Chánh Sở Tư Pháp, tiếp tục phục vụ tại Bộ Chỉ Huy Vùng. Từ đây ông yên tâm ở bên cạnh nhà tôi và tôi cũng có cơ hội làm một chút quan sát :

Nhà ông rất đông con. Một vợ một chồng, sinh 12 lần, nuôi 13 đứa, có cả cặp sinh đôi sau cùng, một trai một gái. Ông còn cưu mang thêm một đứa cháu mồ côi, anh nó đi lính tận trên Pleiku, giao luôn cho ông giữ. Chưa hết. Nhà còn có thêm một con heo con. Bà Long nói phải nuôi thêm con heo làm lợn, cho đứa cháu mồ côi thêm tiền ăn học. Chuyện nhà ông Long nuôi heo nhiều người không tin, đòi đến coi. Làm gì giữa thành phố, ngay cạnh tư dinh Chỉ Huy Trường Cảnh Sát mà lại có người dám nuôi heo. Ai nói gì thì nói, hiểu rõ hoàn cảnh gia-đình, cùng cái lý do chân thật và tội nghiệp đối với Bà Long, tôi không phản đối. Mấy đứa con nhỏ của tôi cũng rất ưa thích con heo. Đi học về, tụi nhỏ chạy sang xem, cho heo ăn, trầm trồ khen heo sạch sẽ và mau lớn. Thấy các con ưa thích, tôi cũng vui. Bà Long lại càng vui hơn.

Ông Long dạy con rất nghiêm nhưng không hề ồn ào to tiếng. Ông ưa nói chuyện gương trung liệt người xưa và lấy chuyện sách đèn của các con làm trọng. Ông thường dặn con: dù hoàn cảnh nào cũng ráng kiếm cho được ba mớ chữ. Câu ông thường nhắc đi nhắc lại với các con là Khi nào cái đầu cũng ở trên. Cái đầu phải có kiến-thức để điều khiển toàn thân làm những việc khá hơn là việc tay chân lao động.

Những lúc rảnh rỗi nhà tôi hay sang chơi, khen mấy cháu học giỏi và thường dầm dúi cho các em chút đỉnh tiền để khi thì mua cái cặp sách, khi thì mua bộ áo quần. Đặc biệt đứa cháu mồ côi là nhà tôi thương nhất. Ông Long có mấy con đã trưởng thành. Hai anh đi Không quân, một Thiết giáp, ba Cảnh Sát. Đứa đầu lòng tên Phụng, Sĩ Quan Biệt Động Quân, tử trận. Thỉnh thoảng các cháu về phép, nhà tôi thường dặn dò phải cẩn thận giữ mình, đôi khi còn có chút ít tiền cho các cháu cà phê. Những cử chỉ thương yêu nhẹ nhàng kín đáo như thế chỉ có các con và Bà Long biết, Ông Long thì không. Qua tôi, nhà tôi đã hiểu tính ông Long rất tự ái và không ưa nhờ vả ai, dù là từ những người thân.

Trong năm năm sống cạnh nhau, ông Long chỉ sang nhà tôi có một lần, đi chung với ông Võ Hoàng, anh ông Giám Đốc Võ Lương. Lúc ấy tôi vừa cho thêm một người bạn khác, ông Huỳnh Giáo cựu Trường Ty Công-An Quảng Tín làm căn nhà đằng sau, phía bên phải. Nhà ông Long bên trái. Ông Võ Hoàng là một nhà phong thủy cho biết hai căn nhà phía sau Tư dinh là một phối trí phong thủy tuyệt hảo, che chắn hết mọi bất trắc, rủi ro, không sợ đao kiếm cùng kẻ xấu chém lên sau lưng. Ông Chỉ Huy Trường sẽ yên vị tại chức lâu dài. Tôi không biết nhiều về phong thủy, cũng không hẳn tin. Tôi chỉ muốn làm một việc tử tế khi có cơ hội để giúp cho hai người bạn mà tôi rất thương yêu và mến phục.

Sống bên nhà tôi lâu như thế mà gia-đình ông Long không bao giờ xin "ân huệ" cho mình cũng như cho bất cứ ai. Họ sống lặng lẽ, âm thầm gần như cam chịu. Bà Long thường nói đây là căn nhà vừa ý nhất từ trước đến nay và ao ước được ở đây mãi mãi... Niềm ao ước bình thường giản dị ấy không được bao lâu thì Đà-Nẵng thất thủ, cuối tháng Ba 75. Tai trời ách nước đổ sập xuống, chúng tôi tan tác mỗi người một nơi.

Tôi thoát đi được trong gang tấc, theo một tàu Mỹ vào Cam Ranh. Tại đây dùng tàu dò dân-sự vào Vũng Tàu. Khi vừa mới từ bờ ra lại biển khơi, tôi gặp ông Long đi trên một ghe đánh cá từ Đà-Nẵng vào. Tôi đổi tàu cùng ông xuôi Nam. Về đến Sai-Gòn chia tay mỗi người một ngã. Tôi tìm cách cùng gia đình thoát thân lần nữa

Qua tới Guam được mấy ngày thì được tin Long tự sát. Tôi bàng hoàng xúc động, thương ông suốt một đời lận đận và kết thúc tức tưởi thế kia. Từ đó tôi bị thúc bách và tự cho như có bổn phận phải tìm thêm tin tức

của Long. Ở Mỹ, tôi theo dõi các báo lớn ngoại quốc có đăng trang bìa hình Long tự sát trước tượng đài Thủy Quân Lục Chiến khu tiền đình Trụ Sở Quốc Hội, sắc phục và cấp bậc Sĩ Quan Cảnh Sát ngay ngắn đàng hoàng, nhưng không có báo nào nói xác Long ai đem đi đâu. Tôi cứ nghĩ thi thể vô thừa nhận đã bị vùi dập ở một xó xỉnh nào. Nhưng không. Khoảng hơn hai tuần sau, Bà Long nhận được giấy báo vào nhà thương Grall nhận xác. Nguyên do là khi tuần tiết, trong túi áo Long có thẻ căn cước địa chỉ 37 Nguyễn Thị Giang, Đà-Nẵng. Nhà thương cứ theo địa chỉ đó mà báo tin. Tôi nhớ là cái căn cước bọc nhựa ấy tôi đổi lại cho Long khi vừa mới dọn vào ở chung, đặc biệt có chữ ký của tôi làm kỷ niệm, không phải chữ ký của Thiếu Tá Chỉ Huy Phó như những căn cước khác. Tự nhiên tôi có chút suy nghĩ sao mà

cái việc nhỏ nhặt như việc đổi cái thẻ căn cước bọc nhựa năm xưa lại đưa đến một sự việc quá quan trọng như thế. Cái căn cước có chữ ký của tôi đó không phải vì nhu-cầu mà chỉ vì chút cảm tình, nhưng lại chính

nờu nó mà gia-đình nhận được xác của Long. Đây có phải chỉ là một diễn tiến tình cờ hay là một tính toán cẩn thận của Long. Giả thuyết thứ hai hợp lý hơn.

Đà-nẵng mất mau quá, Long chưa kịp lãnh lương tháng ba nên nhà không có tiền vào Sài Gòn. Tội nghiệp chỉ có cô Tâm, con thứ ba vào nhận xác. Tới Sài Gòn ngày 17 tháng 5 cô Tâm cùng với một người chị thứ hai tên Đào và người em gái tên Thuận đang làm việc ở Sai-Gòn tới nhà thương Grall. Tại đây nhân viên Bệnh Viện, như có được lệnh của Ban Giám Đốc, đã dành mọi dễ dàng, chỉ vẽ tận tâm chu đáo và tỏ ra có thiện cảm đặc biệt với người chết. Họ tắm rửa, thoa thuốc, uốn nắn và chăm sóc thi thể nhẹ nhàng tử tế đến độ làm các con cảm-động và ngạc nhiên. Ngày chôn cất có ban hậu sự Nhà Thương sắc phục và xe tang đàng hoàng, khoan thai đưa tiễn tới Nghĩa Trang. Tất cả đều hoàn toàn miễn phí. Thi hài được mai táng tại Nghĩa Trang Giáo Xứ Công Giáo Bà Quẹo với đầy đủ lễ nghi tôn giáo. Có Linh-Mục đến làm phép xác. Rõ ràng là cái chết công khai và lẫm liệt của một Anh Hùng vị Quốc vong thân, ngay lập tức đã có người trân trọng. Ít năm sau gia đình cải táng. Lần này thì khăn tang trắng một vùng, đầy đủ vợ và các con, các cháu, xác được hỏa thiêu. Tro ký thác tại Nhà Thờ Dòng Chúa Cứu Thế Sài-Gòn, đường Kỳ Đồng.

Ngày mất nước 30 tháng 4 năm 75, khi biết mọi sự đã hồng hết, nhiều Tướng Lãnh, Sĩ Quan, Binh Lính, Cảnh Sát và cả nhân viên Dân Chính đã tự sát tại nhiều nơi và bằng nhiều cách, cách nào cũng nói lên chí khí bất khuất không đầu hàng, không để cho thân rơi vào tay giặc. Nhưng cái chết của Trung Tá Nguyễn văn Long mới được cả thế giới biết đến mau nhất, gây xúc động mạnh nhất. Long đã chọn cách thế, giờ giấc cho cái chết có mục đích tại một địa điểm không thể có nơi nào thích hợp hơn. Trước Tòa Nhà Quốc Hội, dưới chân Tượng Đài Chiến Sĩ là nơi biểu tượng Trái Tim đang thoi thóp của Miền Nam. Ông đã nằm xuống đó để chấm dứt nhịp đập trái tim Ông. Ông dâng hiến máu tươi và mạch sống cho Tổ Quốc. Khởi cần phải luận bàn dông dài, cả thế giới cùng công nhận Long đã bình tĩnh sửa soạn cho cái chết từng chi-tiết. Long mặc sắc phục, cấp bậc chính tề, thẻ căn cước cài trong túi áo. Trước lúc bắn vào đầu, Long đứng nghiêm, chào kính Tượng Đài rồi khoan thai nằm xuống. Chỉ một phát súng dứt khoát và chính xác, Long anh dũng đền ơn nước.

Đã một thời sống gần và làm việc chung, tôi thương mến Long lúc sinh thời, kính phục Long khi đã chết và sẽ mãi mãi nhớ Long. Cái chết của Long là một cái chết bất tử !

25/03/2017.

Nguyễn An Vinh